UUTISET

Ensimmäinen viikko kannattaa istua nuotiolla ja kuunnella vanhojen kullankaivajien juttuja. Samalla voi onnistua poimimaan tärkeitä oppeja kullankaivusta. **SAMI JA MARKO TOURU**

PÄIVÄN PUNKTI

Jatketaan kesää

Juhannus, keskikesän juhla on takana. Tästä alkaa kesälomakausi.

Suomen kesä on lyhyt. Tästäkö johtunee, että kaikki haluavat olla lomalla samaan aikaan? Suomalaiset näyttävät uskovan, että kesää on vain neljä viikkoa juhannuksen jälkeen ja sen jälkeen kaikki on ohi.

Suomi seisahtuu heinäkuussa. Kun lomakausi on kukkeimmillaan, palvelut ovat minimissään. Virastot toimivat alimmalla tehollaan ja avoimen autohuollon löytäminen on sattuman kauppaa.

Matkailualalla kaikki pyörii huippukierroksilla. Kun heinäkuu on ohi, tulee täyspysähdys. Turistit kaikkoavat ja alkaa tyhjäkäynti.

Lomaa voisi pitää muulloinkin kuin heinäkuussa. Olisi monella tavalla hyödyllistä, että lomakausi alkaisi ja päättyisi myöhemmin kuin nyt.

Kevät tarjoaa upeita lomamahdollisuuksia kotimaassa. Toukokuu on hyvä lomakuukausi. Jos haluaa käydä Keski-Euroopassa tai Välimeren maissa, on toukokuu siihenkin mitä parasta aikaa. Luonto on voimissaan ja palvelua löytyy, koska turistikausi ei ole vielä alkanut.

EU:hun liittyminen opetti suomalaisille sen, että Keski-Euroopassa lomakuukausi on elokuu. Jostain meille käsittämättömästä syystä koko Eurooppa pysähtyy elokuussa. Tai ainakin EU, jolloin EU-byrokraatitkin pitävät lomaa. Silloin voi nähdä Suomenkin teillä autoja, joiden kyltit viittaavat Belgiaan tai Luxemburgiin.

Mutta ei elokuu ole suomalaisillekaan huono lomakuukausi. Päivät ovat lämpimiä ja elokuussa yleensä sataa keskimäärin varsin vähän. Ongelma on kuitenkin, että lomapalvelut alkavat olla jo itse lomilla ja matkailija löytää luukulta vain lapun.

Myös syyskuu sopii hyvin kesälomakuukaudeksi. Varsinkin luontoihmiset pitävät syyskuuta arvossaan. Kalastajille syyskuu tarjoaa upeita kelejä. Syksyllä voi marjastaa ja sienestää. Metsästyskausi on täydessä vauhdissa syyskuussa ja jatkuu vuoden vaihteeseen. Metsästysturismi on yksi kasvava matkailun muoto kaikissa Pohjoismaissa.

Kesä on lyhyt, mutta sitä voidaan pidentää. Koulujen alkua voitaisiin lykätä viikolla tai kahdella, jos lomakausi olisi tasaisempi kuin nyt.

Suomen kesä on niin hieno, että sitä voisi todella jatkaa vähän. Pitkästä kesästä hyötyisi koko kansantalous.

LAURI KONTRO on Maaseudun Tulevaisuuden päätoimittaja.

lauri.kontro@maaseuduntulevaisuus.fi

»Lomaa voisi pitää muulloinkin kuin heinäkuussa.«

Kullankaivukulttuuri ajautunut ahtaalle

Kullankaivun parissa työskentelevät toivovat kaivoslain uudelleenkäsittelyä. Nykyisellään kullankaivajien ammatti, siihen perustuva matkailu ja koko kulttuuri ovat uhattuna.

SODANKYLÄ (MT)
Vuonna 2011 voimaanastunut kaivoslaki uhkaa ammattimaista kullankaivuuta.

Kullankaivajien vuosittain löytämä kultamäärä, muutama kymmenen kiloa, ei itsessään ole suuri menetys, mutta samalla kuolee koko kullankaivukulttuuri.

Kullankaivu on aloitettu Lapissa 1870-luvulla ja se on siis yhtä vanha kuin nykyinen tokkapaimennukseen perustuva poronhoitokulttuuri.

Kullankaivu tuo Lappiin lisäksi taloudellista hyötyä matkailun ja kaivajien käyttämien palvelujen kautta.

Nämä asiat yhdessä isojen kaivosten ilmaisuuden kanssa lienevät niin painavia, että nykyinen kaivoslaki tullaan avaamaan ja sorvaamaan uudestaan, toivotaan Tankavaaran kultakylässä.

”Päätöksiin pitäisi saada suhteellisuudentajua. Lisäksi tarvittaisiin enemmän keskustelua ja sitä, että päättäjät tulisivat itse toteamaan paikan päälle miten asiat ovat”, summaa **Pertti Sukuvaara**, Tankavaaran kultakylän ”isäntärenki”.

Kullankaivajien tulevaisuus vaakalaudalla

Lemmenjoella koneellinen kullankaivu loppuu vuoteen 2020 mennessä.

Tämä siitäkin huolimatta, että kaivajien oikeudet luvattiin säilyttää kansallispuiston laajetessa kultamaiden päälle.

Lakkautusuhan alla olevista kaivospiireistä osa on yli 150 kilometrin päässä Lemmenjoesta, mutta silti lakkautusta perustellaan etupäässä Lemmenjoen väitettyjen ympäristöhaittojen nojalla, toteaa Lapin kullankaivajain liitto lausunnossaan perustuslakivaliokunnalle.

Kaivospiirit ovat mahdollistaneet myös jatkuvamman kullankaivun, sillä ne ovat voimassa niin kauan kuin kaivospiiri maksaa maksut maanomistajalle.

Tämän nojalla on uskallettu rakentaa asumuksia erämaahan ja investoida koneisiin, jotka mahdollistavat ammattimaisen kullankaivun.

Nyt kaivoslaki muuttaa kaivospiirit ja myös valtaukset kullanhuuhdontaluviksi.

Kullanhuuhdontalupa on voimassa enintään neljä vuotta. Voimassaololle voi hakea pidennystä enintään kolme vuotta kerralla.

Myös ympäristölupa on määräaikainen. Pahimmassa tapauksessa kullanhuuhdontaluvan astuessa voimaan ympäristölupa on ehtinyt jo vanhentua.

Lisäksi lupamaksut ja hehtaarikorvaukset ovat nousseet jopa yli kaksinkertaisiksi.

Valitusmahdollisuus laajentunut

Ennen hakemusta täytyy kuulla maanomistajaa, kuntaa, elykeskusta ja tarpeen mukaan paliskuntaa, saamelaiskäräjiä ja kolttien kyläkokousta.

Myös yksittäiset ihmiset voivat valittaa päätöksistä.

”Pääsääntöisesti valitukset eivät kaada lupia, mutta pitkittävät luvan saantia”, kertoo ”kultamaiden elinkautinen” **Seppo Mauno**.

Sukuvaaran mukaan yhden kullankaivajan työ estettiin sillä, että kaivualueelta ei voisi enää poimia kenkäheiniä.

”Kullankaivajat ovat pääosin mieleltään vihreitä”, vakuuttaa saksalainen geologi ja kultakylän opas, **Kasper von Wuthenau**.

”Irtokullankaivu on lisäksi mekaanista. Suurten kansainvälisten kaivosyhtiöiden käyttämiä kemikaaleja ja myrkkyjä, kuten syanidia, eivät kullankaivajat tarvitse.”

Lisäksi kullankaivajia sitoo maisemointivelvollisuus.

”Kymmenen vuoden päästä normaali ihminen ei huomaa, että alueella on kaivettu. Kahdenkymmenen vuoden päästä edes ammattilainen ei huomaa sitä koskematta maahan”, Sukuvaara kertoo.

Esimerkiksi mönkijän jäljet näkyvät maisemassa vielä 50 vuoden päästä, hän vertaa.

”Kyllä täällä pohjoisessa kaikille meille tilaa olisi ja vielä monelle muullekin. Yhteistyö eri tahojen väliltä vain puuttuu”, Mauno harmittelee.

LAURA KYLMÄMAA

Lauttaojan kaivospiirin toiminta loppuu

SODANKYLÄ (MT)
Lauttaojan kaivospiiriin kuuluu kymmenen osakasta. Myös Lauttaojan kaivospiirin toiminta loppuu kaivoslain vaikutuksesta.

Lauttaoja sijaitsee Tankavaaran kultakylän välittömässä läheisyydessä.

Tankavaarassa on järjestetty myös kullanhuuhdonnan SM- ja MM-kisoja. ”Onhan koko kisojen idea lähtenyt Tankavaarasta **Erkki Kaikkosen** ja Lapin kullankaivajain liiton synnyttämänä” huomauttaa Tanka-Kulta osakeyhtiön enemmistöosakas **Pertti Sukuvaara.**

Tankavaaran kultakylässä on Kultamuseon lisäksi majoitus- ja ravintolapalveluja.

Kaivospiirin eteläosa on kansallispuiston alueella, joten koneellinen kullankaivu on kielletty.

”Pohjoisosassa, puistoalueen ulkopuolella, kaivettiin kaivinkoneella viime vuonna tuhat kuutiota maata”, **Seppo Mauno** arvioi.

Mauno asuu puolet vuodesta Lauttaojalla ja toisen puolen Tankavaarassa. Hän on kaivanut kultaa 40 vuotta, osallistunut 36 kullanhuuhdonnan MM-kisaan ja aikoinaan myös imuroinut kultaa sukeltamalla jokien pohjia.

”Yksi asia on kaduttanut – etten lähtenyt kullankaivajaksi aikaisemmin.”

Kultamaiden elinkautisia

Matkalla Lauttaojalle geologi ja Tankavaaran opas, **Kasper von Wuthenau**, kertoilee kullan synnystä ja mistä sitä pitäisi löytyä.

Von Wuthenau on vuodesta 1989 asti saapunut Lapin kullan perässä kesäisin pohjoisimpaan Suomeen.

Hän tuli aikoinaan kyselemaan Lapin kullasta Tankavaaraan. Yhteisymmärrystä ei aluksi meinannut löytyä, mutta lopulta hän sai käteensä pullon nelosolutta.

”Kasper on niitä kultamaiden elinkautisia. Hän tulee toukokuun puolessa välissä sandaalit jalassa ja asuu kesän lämmittämättömässä mökissä. Joka aamu hän käy uimassa lammessa. Saunomaan Kasper on opetettu heti alussa”, Sukuvaara tokaisee.

Von Wuthenaun normaali päivä sisältää myynti- ja opastustyötä. Hän on itse opetellut tekemään suuremmista hipuista koruja ja hankkinut niiden leimausoikeuden.

”Kultaa myydään jonkin verran sulatettavaksi. Yksityisihmiset ostavat hippuja. Luonnonmukaisesti kaivettu kulta voidaan myydä myös ekokultana.”

Syyskuun puolessa välissä hän lähtee takaisin Saksaan ja markkinoi siellä eri joulumessuilla Lapin kultaa sekä samalla Lapin taikaa ja lumoa.

”Pinnassa oleva vaalea kivi on kevyttä. Sen alla on niin sanottu maksumaa”, von Wuthenau kertoo lappaessaan maata ämpäriin.

”Kultapitoisessa maassa on 0,2 grammaa kultaa tonnissa. Jos kultaa on 0,5–2 grammaa tonnissa, on lapiokaivu vielä kannattavaa.”

Vaskauksen jälkeen ämpärillisestä maata jää käteen yksi noin 20 milligramman hippu ja toinen ”hengetön”.

Keltainen väri kiinnostaa edelleen

”Kullankaivajien lukumäärä on vähentynyt, mutta kiinnostusta kullankaivuuseen riittää edelleen”, pohtii von Wuthenau.

Itse kullan lisäksi luonto ja kiireetön elämäntapa houkuttavat.

”Kullankaivajien keski-ikä on lähellä 60 vuotta. Nuoret aloittavat kaivun 50-vuotiaina”, Sukuvaara arvioi.

”Kimmoke saadaan yleensä jo lapsena ja sitä elätellään työ- ja perheuran rinnalla, kunnes sille antaudutaan kesiksi tai ainakin kesälomiksi sitten, kun perhe-elämä ja ura ovat jo seestyneet”, hän jatkaa.

Sami ja **Marko Touru** aloittelevat kullankaivuuta kolmatta kesää Lauttaojalta vuokraamassaan kaivupaikassa.

”Ensimmäinen viikko kannattaa istua nuotiolla ja kuunnella vanhojen kullankaivajien juttuja. Samalla voi onnistua poimimaan tärkeitä oppeja kullankaivusta. Vodkapullo auttaa sisällepääsyssä”, he neuvovat.

”Päivässä saa huuhdottua 60–70 ämpärillistä. Suuri osa työstä on maan siirtoa ja vain pieni osa itse huuhdontaa. Yleisimmin kullankaivajat sanovat löytäneensä alle puoli litraa kultaa. Tämä tarkoittaa siis alle kymmentä kiloa.”

LAURA KYLMÄMAA

JUHA KAUPPINEN

Tankavaaran kultakylässä kullankaivuukulttuurin tulevaisuus huolettaa. Taustalla Sami ja Marko Touru, edessä Pertti Sukuvaara.

Saksalainen Kasper von Wuthenau on viettänyt kesät Lapin kullan parissa jo vuodesta 1989.

Poronhoito kilpailee kultamaista

Kaivoslakiin on kirjattu saamelaiskulttuurin heikentämisen kielto. Pykälä edellyttää saamelaiskulttuurin huomioon ottamista lupapäätöksissä.

Saamelaiskäräjät on pettynyt Turvallisuus- ja kemikaaliviraston, Tukesin, toimintaan sen harkitessa kullanhuuhdontalupien myöntämistä.

”Tukes ei ole arvioinut luvan mukaisen toiminnan vaikutuksia saamelaiskulttuuriin”, kertoo saamelaiskäräjien puheenjohtaja, **Klemetti Näkkäläjärvi**.

Saamelaiskäräjät on tuonut pettymyksensä esiin lausunnoissa, kertomuksessa eduskunnalle vuonna 2012 ja viranomaistapaamisissa.

Saamelaiskäräjät on myös valittanut Tukesin toiminnasta hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Lupaharkinnassa pitäisi huomioida tapauskohtaisesti ympäristövaikutukset ja muut kilpailevat maankäyttömuodot. Esimerkiksi poronhoito tarvitsee isoja alueita.

”Voimassa olevien lapiolupien jatkamista saamelaiskäräjät ei vastusta, mikäli toimintaa ei laajenneta tai muuteta merkittävästi nykyisestä.”

Lemmenjoen koneellisen kullankaivun kielto koetaan positiiviseksi asiaksi.

Myös Näkkäläjärvi toivoo, että päättäjät tulisivat itse katsomaan kullanhuuhdonnan vaikutuksia alueella.

LAURA KYLMÄMAA

KULLANKAIVU

Parin promillen alue kansallispuistosta

Lemmenjoen kansallispuiston laajetessa kullankaivualueille kirjattiin puistosta annettuun lakiin kohta, jolla kullankaivajien toiminta haluttiin turvata.

Vuoden 2011 kaivoslaki kieltää Lemmenjoen kansallispuiston koneellisen kullankaivun luonnonsuojelulakiin viitaten vuodesta 2020 lähtien.

Kullankaivualueen osuus

Lemmenjoen kansallispuistosta on noin 1,65 promillea. Koneellisesti on kaivettu tai tullaan kaivamaan tästä enintään kolmannes.

Koneellisen kullankaivun kuormitus on edelleen nähtävissä välittömästi kullankaivualueiden alapuolella moninkertaisina metalli-, kiintoaine- ja ravinnepitoisuuksina ja sameusarvoina luonnontilaan verrattuna. Lemmenjoen pääuoma on analyysien mukaan normaalia kirkasta tunturijärven vettä ja laadultaan parempaa kuin normaali kaivovesi.

Uusissa kaivuluvissa kielletään samentuneen veden johtaminen vesistöön. Kokonaisuutena vedenlaatu on kohentunut edellisestä seurantajaksosta.

Vesi ja liikenne veivät 13:n hengen

Juhannuksen aikana kuoli liikenteessä ja vesillä 13 ihmistä.

Vesillä kuoli ainakin kuusi. Kuopiossa, Naantalissa ja Keski-Suomen Luhangassa iäkkäät miehet kuolivat mökkirantaan, Paraisilla hukkui mies ja Raaseporissa uimareissulla iäkäs nainen kuoli.

Lisäksi Lohjalla keski-ikäinen mies löydettiin elottomana uimarannalta.

Vesipelastajia pitivät kiireisinä sairaankuljetukset, konevikaisten ja irronneiden veneiden hinaukset sekä ruorijuopot.

Viime vuoden juhannuksena kuolleita oli 19, joista kymmenen hukkuneita. Vuonna 2011 hukkuneita oli vain kaksi.

Mönkijäturma ja ulosajoja

Liikenteessä kuoli sunnuntai-iltapäivään mennessä ainakin seitsemän ihmistä.

Vuonna 1984 syntynyt porilaismies kuoli lauantai-iltana mönkijäonnettomuudessa Satakunnan Laviassa, kun mönkijä suistui ulos tieltä, kaatui ja kuljettaja lensi kivikkoon.

Kaksi nuorta miestä kuoli ulosajossa Kuhmossa, auton matkustaja kuoli Rautalammilla kuljettajan menetettyä ajoneuvonsa hallinnan ja Imatralla nuori mies sai surmansa törmättyään moottoripyörällään valotolppaan.

Oulaisissa mies sai surmansa jäätyään junan alle.

Mikkelissä Suomenniemellä ulkomaalainen mies loukkaantui ja toinen kuoli maastoauton suistuttua tieltä. Hiukan aiemmin humalainen nainen ajoi autonsa ulos tieltä.

Myös Raaseporissa kaksi nuorta miestä loukkaantui vakavasti auton suistuttua tieltä. Sivullinen pelasti heidät repimällä irti tuulilasin savukaasujen täyttämästä autosta.

Juhannuksen paluuliikenteen arvioitiin olevan vilkkainta sunnuntaina kello neljän ja seitsemän välillä iltapäivällä ja jatkuvan iltamyöhään.

Kainuussa paloi metsää

Poliisia työllistivät myös lukuisat rattijuopot ja Sonkajärvellä Lohirannan lomakylässä ammutut kaksi laukausta, joista kukaan ei kuitenkaan vahingoittunut. Vakavia väkivallantekoja ei ole tullut poliisin tietoon.

Kainuussa Kuhmossa kokko sai aikaan metsäpalon ja Hyrynsalmella nuotio.

Juhannuksen suurimmat festivaalit vetivät järjestäjien mukaan aiempaa enemmän väkeä, mikä työllisti poliisia esimerkiksi Kalajoen juhannusfestivaaleilla raiskauksen, huumausainerikosten ja pahoinpitelyjen vuoksi.

Kalajoella pieni trombi lennätti myyntitelttoja, kun festivaalialue oli vielä suljettuna.

MT–STT

Lukuisat rattijuopot työllistivät poliisia juhannuksena.

SAMPO ROSENLEW www.sampo-rosenlew.fi

Puimurit Valtra-myyjältä myös käytettynä

VIELÄ SYKSYN PUINNEILLE UUSI SAMPO ROSENLEW CLASSIC
Alkaen 83 900 € alv 0%

MALLI	vm	ml	Hinta	Sis.alv.	Lisätietoja	Puhelinnro
DF 900 M	-77	2000	5 800	0%	3,10 pöydällä, alkuperäinen ohjaamo	040 778 1959
DF 1080	-85	2800	8 900	0%		0400 541 445
SR 580	-89		7 258	0%		040 778 1959
SR 680	-90	2206	14 919	0%	Hieno yksilö!	0400 735 173
SR 2020	-92	1217	23 225	0%	Asiallinen pikkupuimuri/ 9",ohjaamo	040 573 5132
SR 2025 Hydro	-91	1700	23 709	0%	3,45 pöytä. Hyvässä kunnossa.	040 670 7929
Claas 48S Dominator		1600	23 790	0%	10 jalan pöytä, Ohjaamo	0400 108 869
Claas 48 Spezial	-95	1568	28 145	0%	3,0 pöytä, tak.pyöritys, hytti, mammuttirenk.	040 777 7975
SR 2050	-92	1200	31 048	0%	3,45 pöytä, mekaaninen vaihteisto	040 573 5133
SR 2045 Hydro	-97	1330	35 483	0%	3,50 pöytä	040 573 5133
SR 2045 Hydro	-05	819	54 435	0%	3,5m pöytä, tosi siisti kone	040 573 5133
SR 2065 HT	-05	782	56 048	0%	4,20, 150 hv, kattovilkku	040 579 0951
SR 2065 Hydro	-06	980	59 112	0%	4,20, HD, 600/34 renkaat, pidempi tyhj.torvi	0400 153 656
SR 2065	-04	870	62 096	0%	Hyvä peruspuimuri hyväst pidosta, 30 km/h	040 573 5133
SR 2065 Hydro	-07	965	62 096	0%	3,90, 600/34 renkaat, tasauspyörästön lukko, majakka	0400 153 656
SR 2065	-07	650	65 725	0%	4,20 ,HD, 4,2m pöytä, 180 hv moottori	040 573 5133
SR 2065	-09	783	68 467	0%	3,9 pöytä, hd-levitin, hd-kela, puintitehomittari	040 670 7929
SR 2065 Deluxe	-08	650	70 967	0%	4,20, Hydro, pidempi tyhj.torvi, 750/65-26, kivikynnys	040 486 3675
SR 2045 Classic	-10	462	72 500	0%	3,50, kivikynnys, ilmastointi, puintitehomittari, rypsijatke	040 670 7929
SR 2085 TS	-08	720	90 322	0%	4,20, 4-veto, hieno puimuri huippuvarustein !	0400 343 924
SR 2085 Deluxe	-09	300	91 129	0%	uudenveroinen, pidempi tyhjennystorvi, suurtehosilppuri	040 745 7734
SR 3065 L	-06	990	91 935	0%	5,10, Deluxe ohj, 2 kameraa, puintitehomittari	040 777 7975
SR 2065 Tornado	-10	370	95 806	0%	4,50, monitoimikahva, kivikynnys, suurtehosilppuri	040 589 3818

Huom. kaikki hinnat alv. 0%

KATSO PUIMURIEN TARKEMMAT TIEDOT JA LISÄVARUSTEET
www.agcosuomi.fi/sampo-rosenlew